

NOT

---

från:	Presidiet
till:	Konventet
Ärende:	Lagstiftningsförfarandena (inbegripet budgetförfarandet) – nuvarande förhållanden

---

För konventets ledamöter bifogas ett reflexionsdokument om lagstiftningsförfarandena (inbegripet budgetförfarandet).

Detta dokument och de tankegångar som återges i kapitel IV skall ligga till grund för den debatt som kommer att äga rum vid konventets plenarmöte den 12–13 september 2002.

I. INLEDNING

1. Lagstiftningsförfarandet har genomgått betydande förändringar sedan Romfördraget av den 25 mars 1957. Detta fördrag kännetecknades i huvudsak av kommissionens monopol på att ta initiativ och rådets beslutanderätt, medan parlamentet endast hade rätten att höras (enkelt samråd, en behandling). Genom Europeiska enhetsakten (som trädde i kraft den 1 juli 1987) infördes samarbetsförfarandet (två behandlingar) för upprättandet av den inre marknaden; ett förfarande som praktiskt tagit har kommit ur bruk, utom inom ramen för den ekonomiska och monetära unionen. Genom Maastrichtfördraget (som trädde i kraft den 1 november 1993) infördes medbeslutandeförfarandet. Detta förfarande tillämpades från början på femton områden, som senare utökades till tjugofyra genom Amsterdamfördraget (som trädde i kraft den 1 maj 1999). Nicefördraget vidgade ytterligare tillämpningsområdet för medbeslutandeförfarandet och är nu det dominerande lagstiftningsförfarandet. Det skiljer sig från samarbetsförfarandet på två viktiga sätt: förlikningsfasen och att rådet inte ens med enhällighet kan påtvinga parlamentet sin vilja.
2. Budgetförfarandet har också utvecklats avsevärt. Även om dialogen mellan de två budgetparterna, parlamentet och rådet ibland har utsatts för påfrestningar, och till och med lett till tvister som dragits inför domstolen, har institutionerna ansträngt sig – bl. a. genom interinstitutionella avtal – att införa förfaranden för bättre budgetdisciplin och ett bättre budgetförfarande, i enlighet med artikel 272 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
3. Dessa ansträngningar har utan tvekan bidragit till att stärka den demokratiska legitimiteten hos de aktuella förfarandena, liksom öppenheten och effektiviteten. Men förfarandena är så komplicerade att de är svåra att förstå. Endast specialisterna kan följa hur de förlöper. Medborgarna kräver större enkelhet. De vill själva kunna förstå utmaningarna och veta hur unionen stiftar lagar.
4. Det har redan konstaterats (se dokument CONV 162/2 av den 13 juni om de rättsliga instrumenten: nuvarande system) att de rättsliga instrument som anges i fördragen är många och komplicerade. Denna not rör nuvarande lagstiftningsförfaranden och budgetförfarande och syftar till att underlätta reflexioner över behovet av att förenkla dem, utan att det

skulle innebära en återgång i förhållande till tendensen att gå mot mer demokratiska och effektiva system. Detta dokument beskriver endast de egentliga lagstiftningsförfarandena och budgetförfarandet, genom kopplingarna till lagstiftningsverksamheten. Därför behandlas inte de förfaranden som anges i avdelningarna V (GUSP) och IV i Fördraget om Europeiska unionen (även om man för vissa åtgärder som antas inom ramen för den avdelning V kan hävda att de kan betraktas som rättsakter: se t.ex. den europeiska arresteringsordern). Av samma skäl tar vi inte heller upp förfaranden som rör förhandlingar om och ingående av internationella avtal (enkelt yttrande eller samtycke från parlamentet i enlighet med villkoren i artikel 300.2 och 300.3 i FEG) i denna not.

5. Syftet med denna not är huvudsakligen att beskriva (förvisso på ett ofullständigt sätt) hur dialogen mellan institutionerna är strukturerad, ända från lagstiftningsinitiativet till antagandet av rättsakten, och att här visa vilken roll som spelas av respektive parlamentet, rådet och kommissionen, samt av andra institutioner och organ som på olika sätt är engagerade i lagstiftnings- eller budgetprocessen. Denna dialog och denna vilja att nå resultat är det verkliga skälet till att dessa förfaranden införts, och varje institution – med sina särskilda kännetecken – spelar en avgörande roll i processen.

Institutionernas skyldighet till samarbete och nit föreskrivs i fördraget (artikel 10 EG-fördraget), enligt domstolens tolkning. Unionen skall säkerställa konsekvens och kontinuitet i sin verksamhet för att nå sina mål, samtidigt som gemenskapens regelverk byggs ut (artikel 3 i FEU). Det är nu dags att göra en utvärdering av hur befintliga förfaranden fungerar och avgöra vad som behöver ersättas eller förbättras. I detta sammanhang bör det understrykas att den utveckling som nämns ovan och som följer av de successiva ändringarna av fördragen ibland också har inneburit en förenkling av förfarandena. Till exempel har medbeslutandet ändrats genom Amsterdamfördraget, där det anges att det förfarandet kan avslutas redan vid första behandlingen för att minska den tid som åtgår till förfarandet. Denna möjlighet har gett upphov till förhandlingar i ett tidigt skede av förfarandet i stundtals besvärliga ärenden och som slutförts med framgång (t.ex. förordning 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar).

II. LAGSTIFTNINGSFÖRFARANDENA I EG-FÖRDRAGET

A. Allmänna beslutsförfaranden på grundval av fördraget (andra nivåns regler)

6. Europeiska gemenskapens lagstiftningsprocess är en process "sui generis" i vilken beslutsfattandet är resultatet av en interaktion mellan den nationella nivån och gemenskapsnivån, å ena sidan, och mellan de olika gemenskapsinstitutioner och gemenskapsorgan som deltar i lagstiftningsprocessen, å andra sidan, särskilt mellan de tre huvudaktörerna rådet, Europaparlamentet och kommissionen.

- a) **Rådet** är den institution som i normalfallet har fattat det slutgiltiga beslutet. Efter Amsterdamfördragets ikraftträdande utövar rådet den lagstiftande makten tillsammans med parlamentet inom ett betydande antal områden genom medbeslutandeförfarandet. Andra förfaranden förutsätter ett mer eller mindre intensivt deltagande av Europaparlamentet i beslutsprocessen (se nedan).

Rådets beslut fattas bl.a. genom förhandlingar mellan medlemmarna för att det skall vara möjligt finna en kompromiss mellan de olika intressen som står på spel, och där spelar ordförandeskapet och kommissionen en mycket viktig roll – när det gäller att finna kompromissen. Utvidgningen av regeln om kvalificerad majoritet har i mycket hög grad påverkat förhandlingsprocessen. Även om rådets medlemmar försöker ta hänsyn till andra medlemmars svårigheter är det faktiskt möjligheten att tillgripa omröstning och utsikten att en medlem av rådet skall hamna i minoritetsställning som får delegationerna att sträva efter kompromisser.

Inom den ekonomiska och monetära politiken delar rådet sin beslutanderätt med Europeiska centralbanken när det gäller den monetära politiken, och Europeiska rådet har uttryckligen tilldelats en roll när det gäller att föra denna politik (se artikel 99.2 i EG-fördraget).

- b) **Europaparlamentet:** Parlamentets deltagande i lagstiftningsförfarandet har ökat och med åren har det tillskansat sig allt större befogenheter på lagstiftningsområdet. För närvarande medbeslutar Europaparlamentet med rådet på de flesta områden (inre marknaden, transporter, forskning, miljö). Men inom vissa områden (jordbruk,

strukturpolitik), har man behållit andra lagstiftningsförfaranden (samarbetsförfarande, samrådsförfarande, samtyckesförfarande) där parlamentets möjligheter att påverka lagstiftningsprocessen och interaktionen med andra institutioner är mindre. För att med framgång kunna slutföra lagstiftningsprocessen måste parlamentet också nå politiska kompromisser inom de mest komplicerade områdena och den roll som spelas av de föredragande framstår ofta som avgörande i detta avseende.

- c) **Kommissionen** spelar en nyckelroll i lagstiftningsförfarandet genom sin initiativrätt och den möjlighet den har att ändra sitt förslag genom hela lagstiftningsförfarandet.

Med undantag för vissa mycket specifika fall har kommissionen monopol på lagstiftningsinitiativ inom ramen för EG-fördraget. Detta innebär att det är kommissionen som fastställer förhandlingsramen inför lagstiftarens beslutsfattande, och denne kan inte ändra kommissionens förslag så att det går utöver det ursprungliga syftet och inte heller lagstifta utan ett förslag från kommissionen.

Kommissionen deltar mycket aktivt i lagstiftningsprocessen och kan ändra sitt förslag genom hela processen och till och med dra tillbaka det, vilket ger kommissionen en nyckelroll i försöken att nå en kompromiss. Denna roll är så mycket viktigare eftersom rådet i de allra flesta fall beslutar med kvalificerad majoritet. Rådet får endast ändra kommissionens förslag genom ett beslut med enhällighet. Detta innebär att rådet, om det vill ändra kommissionens förslag, kan besluta med kvalificerad majoritet endast om kommissionen samtycker till de ändringar som rådet vill göra. Annars måste rådet besluta enhälligt. Kommissionen spelar också en viktig roll i sökandet efter en kompromiss mellan rådet och parlamentet i medbeslutandeförfarandet, särskilt i förlikningsfasen.

Kommissionens roll som initiativtagare till lagstiftning har ändrats på området för den ekonomiska och monetära politiken, eftersom rådet enligt fördraget fattar beslut på grundval av en rekommendation (och inte ett förslag) från kommissionen eller från Europeiska centralbanken, och här krävs det inte beslut med enhällighet för att ändra kommissionens rekommendation.

7. I lagstiftningsprocessen medverkar även organ som företräder vissa ekonomiska, sociala, lokala, regionala m.fl. intressen när det i fördragen anges att de skall höras på vissa områden. Det rör sig här om Ekonomiska och sociala kommittén (ESK), Regionkommittén, Europeiska centralbanken (ECB), Sysselsättningskommittén, etc.
8. Slutligen förekommer det att det i EG-fördraget föreskrivs att en gemenskapsrättsakt skall godkännas av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella regler. Det rör sig om bestämmelser av s.k. konstitutionell art, t.ex. medborgerliga rättigheter, enhetligt valförfarande eller egna medel.
9. I vilken utsträckning de får delta och de närmare bestämmelserna för gemenskapsinstitutionernas och gemenskapsorganens deltagande i gemenskapens beslutsprocess fastställs genom fördraget i de bestämmelser som tilldelar gemenskapen befogenheter för att lagstifta inom ett bestämt område. Rättslig grund på vilken rättsakten bör antas väljs i första hand av kommissionen när den lämnar sitt förslag till rådet. Även om rådet (eller i förekommande fall parlamentet) kan ändra kommissionens förslag, inbegripet den rättsliga grunden, är det detta första val av kommissionen som i de flesta fall avgör vilket förfarande som skall följas och följaktligen de närmare villkoren för de olika institutionernas och organens deltagande i lagstiftningsprocessen. Om alltså kommissionen anser att dess förslag är att hänföra till den inre marknaden (artikel 95, medbeslutande, kvalificerad majoritet, hörande av ESK) eller till miljö (artikel 175, medbeslutande i vissa fall, enhällighet och rådgivande yttrande i andra, hörande av Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén) kommer olika förfaranden att användas och olika institutioner och organ medverka på olika sätt.
10. EG-fördraget anger för närvarande mer än tjugotvå olika beslutsförfaranden med avseende på olika institutioners och organs deltagande i lagstiftningsförfarandet (se bilaga I). Det stora antalet förfaranden, det faktum att man ibland tillämpar olika förfaranden på närliggande områden (eller samma fördragsbestämmelse), deras komplexitet samt behovet av att bibehålla och/eller öka deras effektivitet i en utvidgad union talar för att ett försök att rationalisera och förenkla lagstiftningsförfarandena bör göras.
11. De fyra viktigaste lagstiftningsförfarandena i EG-fördraget är medbeslutandeförfarandet, samtyckesförfarandet, samarbetsförfarandet och samrådsförfarandet (se bilaga 2: förteckningen över förfaranden efter rättslig grund).

Dessa förfaranden kan sammanfattas på följande sätt.

a) **Medbeslutandeförfarandet**

12. I medbeslutandeförfarandet (artikel 251) i EG-fördraget, deltar Europaparlamentet och rådet i lagstiftningsförfarandet som medlagstiftare på jämställd fot. Detta förfarande, som infördes i EG-fördraget genom Fördraget om Europeiska unionen, har blivit föremål för en del förbättringar och en utvidgning av tillämpningsområdet genom Amsterdamfördraget. För närvarande tillämpas alltså medbeslutandeförfarandet på områden som den inre marknaden, arbetstagares fria rörlighet, etableringsrätt, transporter, undervisning och yrkesutbildning, konsumentskydd, etc.
13. Om rådet i medbeslutandeförfarandet inte godtar de ändringsförslag som antagits av Europaparlamentet, måste rådet (eller dess företrädare) gemensamt sätta sig ner med företrädare för Europaparlamentet i en förlikningskommitté för att försöka nå en överenskommelse om ett gemensamt utkast. Om man lyckas läggs kompromissen fram för godkännande av rådet och Europaparlamentet.

Detta förfarande kan sammanfattas på följande sätt:

- Kommissionen lägger fram ett förslag för Europaparlamentet och rådet. Europaparlamentet avger ett yttrande om förslaget.
- Första behandlingen: Rådet yttrar sig om kommissionens förslag och fattar beslut om parlamentets ändringsförslag. Om rådet godkänner samtliga ändringsförslag (eller om det inte finns några förslag till ändringar) får rådet anta den aktuella rättsakten. I andra fall lägger rådet fram en gemensam ståndpunkt för Europaparlamentet.
- Andra behandlingen: Parlamentet yttrar sig om den gemensamma ståndpunkten inom tre månader.
  - Om parlamentet godkänner den gemensamma ståndpunkten antas rättsakten i enlighet med den gemensamma ståndpunkten.
  - Om parlamentet avvisar den gemensamma ståndpunkten, anses den föreslagna rättsakten som icke antagen.
  - Om parlamentet föreslår ändringar, översänds den ändrade texten till rådet och kommissionen som yttrar sig om ändringsförslagen. Om rådet inom tre månader godkänner samtliga ändringar med kvalificerad majoritet anses rättsakten som antagen i form av den ändrade gemensamma ståndpunkten. Rådet beslutar

enhälligt om de av parlamentets ändringar som blivit föremål för ett negativt yttrande från kommissionen.

- Om parlamentet och rådet inte kommer överens sammankallas förlikningskommittén inom sex veckor.
- Förlikningskommitté: I denna samlas medlemmarna i rådet (eller företrädare för dessa) och ett lika stort antal ledamöter av parlamentet för att försöka nå en överenskommelse om ett gemensamt utkast inom sex veckor efter det att kommittén sammankallats. Om de inte kommer överens anses den föreslagna rättsakten som icke antagen.

14. Det bör framhållas att enligt vad som ovan anförts finns det inga tidsfrister för första behandlingen, medan stränga tidsfrister gäller för andra behandlingen och förlikningsfasen, och om dessa inte följs kan det leda till att rättsakten inte antas.
15. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet i de flesta fall. I vissa specifika fall beslutar emellertid rådet enhälligt genom hela förfarandet. Tekniska trepartsmöten och "triloger" mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen hålls under första och andra behandlingen samt före förlikningskommitténs möten, för att klara ut skiljaktigheter mellan institutionerna och förenkla försöket att nå en överenskommelse, så att man således kan undvika mötet i förlikningskommittén (jfr Gemensam förklaring i maj 1999 om praktiska bestämmelser för det nya medbeslutandeförfarandet). Detta system med "triloger" som inte anges i fördragen, har gjort det möjligt att på ett betydande sätt minska antalet ärenden där förlikningskommittén har behövt sammankallas, och även att minska tidsåtgången för lagstiftningsförfarandet.
16. För närvarande står överenskommelser efter första och andra behandlingen för ca 72 % av samtliga ärenden med medbeslutande (ca 32 % vid första behandlingen och 40 % vid andra behandlingen). Ofta är det de politiskt mest känsliga ärendena som blir föremål för förlikningsförfarandet, vilket naturligtvis är logiskt med avseende på medbeslutandeförfarandet. Men detta är inte alltid fallet. Ibland är det relativt tekniska ärenden som går till förlikning och andra gånger kan en överenskommelse nås vid första behandlingen även i ett ärende som är politiskt känsligt, beroende på politiska prioriteringar eller en pressad tidsplan.

17. Under regeringskonferensen inför Nice hade kommissionen föreslagit att medbeslutandeförfarandet skulle tillämpas för antagande av alla rättsakter av lagstiftningskaraktär. Detta blev ju aldrig verklighet, men regeringskonferensen inför Nice utvidgade ändå tillämpningen till andra områden.

Denna regeringskonferens tog inte fasta på ordförandeskapets förslag, som syftade till att knyta medbeslutandeförfarandet till en ny sorts rättsakt, lagstiftningsakten, som skulle inriktas på fastställande av allmänna principer för, väsentliga inslag i och mål för gemenskapsrätten snarare än på tekniska bestämmelser som snarare borde hänskjutas till rättsakter som faller under ett enklare förfarande som bestäms av lagstiftaren. Det är denne som skall avgöra de allmänna målen för, de väsentliga inslagen i och målen för den aktuella lagstiftningen (jfr CONV 162/02 punkterna 35 och 65).

18. Under samma regeringskonferens hade ordförandeskapet föreslagit att man skulle införa regeln om röstning med kvalificerad majoritet i vissa bestämmelser i fördraget där det anges medbeslutande tillsammans med regeln om röstning med enhällighet, eftersom man ansåg att kravet på enhällighet i medbeslutandeförfarandet kunde betraktas som en institutionell orimlighet som riskerade att tömma medbeslutandeförfarandet på dess substans. Det rörde sig om artikel 8.2 i EG-fördraget (bestämmelse i syfte att underlätta utövandet av rätten för medborgarna att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier), artikel 42 i EG-fördraget (social trygghet för migrerande arbetstagare), artikel 47.2 i EG-fördraget (tillträde till och utövande av förvärvsverksamhet som egenföretagare) och artikel 151.5 i EG-fördraget (kultur). Konferensen följde inte ordförandeskapets förslag avseende artikel 18.2.

b) Samarbetsförfarandet

19. Samarbetsförfarandet (artikel 252 i EG-fördraget) infördes genom Europeiska enhetsakten för att ge ökad tyngd åt samrådet med parlamentet vid antagandet av vissa beslut, även om man lät rådet få sista ordet. Amsterdamfördraget minskade avsevärt tillämpningsområdet för detta förfarande, vilket för närvarande endast tillämpas på den ekonomiska och monetära politiken (artiklarna 99.5, 102.2, 103.2 och 106.2 i EG-fördraget) (fem rättsakter har hittills antagits).
20. I detta förfarande påverkar Europaparlamentets reaktion rådets gemensamma ståndpunkt direkt den rättsliga situationen. Om parlamentet godkänner rådets gemensamma ståndpunkt

kan rådet anta rättsakten i enlighet med sin gemensamma ståndpunkt. Om parlamentet avvisar den gemensamma ståndpunkten kan rådet anta rättsakten endast genom ett enhälligt beslut. Om parlamentet föreslår ändringar skall kommissionen ompröva sitt förslag på grundval av ändringsförslagen, och rådet kan då endast ändra det omprövade förslaget genom enhälligt beslut.

Samarbetsförfarandet kan sammanfattas på följande sätt:

- Rådet antar med kvalificerad majoritet en gemensam ståndpunkt, på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet.
- Europaparlamentet kan
  - antingen godkänna den gemensamma ståndpunkten; då godkänner rådet slutgiltigt den berörda rättsakten i enlighet med den gemensamma ståndpunkten,
  - eller avvisa den; då kan rådet endast anta den gemensamma ståndpunkten genom enhälligt beslut,
  - eller föreslå ändringar; då omprövar kommissionen sitt förslag på grundval av de ändringar som föreslagits av Europaparlamentet. Rådet antar sedan det omprövade förslaget med kvalificerad majoritet; förslaget kan ändras endast genom enhälligt beslut.

21. Under regeringskonferensen inför Nice behandlades frågan om huruvida man skulle upphäva samarbetsförfarandet. Trots att en majoritet av delegationerna uttalade sig för ett upphävande (de flesta förespråkade att det skulle ersättas med samrådsförfarandet, eftersom de ansåg att de aktuella bestämmelserna inte var av lagstiftningskaraktär, medan en minoritet ville att det skulle ersättas med medbeslutandeförfarandet), infördes aldrig någon sådan ändring i Nicefördraget.

c) Förfarandet med rådgivande yttrande

22. På grundval av detta förfarande skall rådet begära in Europaparlamentets yttrande om kommissionens förslag och sedan granska det. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet eller enhälligt efter granskningen. Rådet kan ändra det aktuella utkastet till rättsakt om det finner att Europaparlamentets ändringar är motiverade, men parlamentet kan med sitt yttrande inte hindra att rättsakten antas och inte heller kräva att den skall ändras. Kommissionen kan också ändra sitt förslag med hänsyn till Europaparlamentets yttrande, och då kan rådet ändra

kommissionens förslag endast genom enhälligt beslut. Således spelar kommissionen en viktig roll i detta förfarande när rådet beslutar med kvalificerad majoritet, vilket oftast är fallet. För närvarande tillämpas detta förfarande på områden som den gemensamma jordbrukspolitiken (artikel 37.3 i EG-fördraget), liberalisering av tjänster (artikel 52.1 i EG-fördraget) och konkurrensfrågor (artikel 83 i EG-fördraget).

d) Samtyckesförfarandet

23. Detta förfarande infördes genom Fördraget om Europeiska unionen för de fall, som man inte ville skulle omfattas av medbeslutande men där man ändå önskade ge Europaparlamentet en viktig roll. Det rör sig till exempel om antagande av förordningar om strukturfonderna och sammanhållningsfonderna (artikel 161 i EG-fördraget), bestämmelser som rör det enhetliga valförfarandet (artikel 190.4 i EG-fördraget) eller ändringar av Europeiska centralbankens stadgar (artikel 107.5 i EG-fördraget).

Samtycket kräver att rådet och parlamentet är överens om den text som skall antas, eftersom rådet inte kan anta en rättsakt om inte parlamentet har avgivit ett yttrande om godkännande av den aktuella rättsakten. Om yttrandet är negativt kan rådet inte anta rättsakten.

24. Genom Amsterdamfördraget och Nicefördraget har tillämpningen av detta förfarande vidgats. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet eller enhällighet från fall till fall.

B. Beslutsfattandet inom institutionerna

a) Rådet

25. Rådet fattar sina beslut med enkel majoritet, kvalificerad majoritet eller med enhällighet.
26. Regeln om enkel majoritet innebär att en majoritet av rådets medlemmar är för att ett beslut antas (för närvarande 7 av 15). Denna röstningsregel är den allmänna rättsregeln i EG-fördraget, dvs. om fördraget inte anger någon specifik röstningsregel är det regeln om enkel majoritet som gäller. I praktiken tillämpas emellertid enkel majoritet huvudsakligen för beslut i procedurfrågor, eftersom fördraget i de flesta fall anger specifika bestämmelser om

antingen kvalificerad majoritet eller enhällighet för antagande av beslut av lagstiftningskaraktär.

27. Regeln om enhällighet innebär att samtliga medlemmar i rådet stöder det aktuella beslutet, vilket betyder att varje rådsmedlem förfogar över en röst och vetorätt. Röstnedläggning innebär inget hinder för enhällighet.
28. Regeln om kvalificerad majoritet inför en vägning av rådsmedlemmarnas röster i beslutsprocessen, bland annat grundad på medlemmens demografiska storlek. Genom denna kan ett antal rådsmedlemmar hamna i minoritetsställning vid en omröstning. Denna viktning ger t.ex. Tyskland, Förenade kungariket, Frankrike och Italien 10 röster, medan Luxemburg har 2 röster. Besluten antas om de får 62 röster¹. En nedlagd röst räknas som en röst emot beslutet.

När besluten inte fattas på förslag av kommissionen måste dessa 62 röster representera minst 10 rådsmedlemmar.

Genom Nicefördraget ändras den nuvarande vägningen av röster samt de trösklar som krävs för kvalificerad majoritet. I detta fördrag tillkommer också ett krav på att åtminstone en majoritet av medlemmarna i rådet röstar ja när beslutet fattas på förslag från kommissionen och i annat fall två tredjedelar av medlemmarna. Rådets medlemmar får också begära en kontroll av att de medlemsstater som utgör den kvalificerade majoriteten motsvarar minst 62 % av unionens hela befolkning. Om detta villkor inte uppfylls antas inte beslutet.

29. I EEG-fördraget beslutade rådet enhälligt i de flesta fall. Vid de olika revideringarna av fördraget har dock regeln om enhällighet successivt ersatts med regeln om kvalificerad majoritet. Numera har regeln om kvalificerad majoritet blivit det normala inom en stor del av EG-fördragets områden. Enhällighet används fortfarande bl.a. för bestämmelser av s.k. konstitutionell art (dvs. sådana där det uttryckligen föreskrivs i fördraget att medlemsstaterna skall fatta ett beslut i enlighet med sina respektive konstitutionella förfaranden) eller "halvkonstitutionell" (t.ex. kommittéförfaranden, domstolens stadga), samt för vissa bestämmelser som rör områden som är politiskt känsliga för en eller flera medlemsstater eller

---

¹ Se även rådets beslut, även kallat "Ioanninakompromissen", av den 1 januari 1995 om ändring av rådets beslut av den 29 mars 1994 om rådets antagande av beslut med kvalificerad majoritet.

för införandet av ny politik (artikel 308).

30. Det anses allmänt att regeln om enhällighet innebär en garanti för att alla medlemsstaterna efterlever de av rådet fattade besluten. Å andra sidan är det sant att regeln om röstning med kvalificerad majoritet underlättar processen: möjligheten för varje rådsmedlem att hamna i minoritetsställning vid en eventuell omröstning driver delegationerna till att försöka hitta kompromisser. I denna mening är det bedrägligt att tala om det slutgiltiga antagandet av en rättsakt med enhällighet, eftersom det kanske aldrig hade lyckats om inte hotet om minoritet hade sporrat medlemmarna att visa prov på smidighet. Regeln om kvalificerad majoritet ger också kommissionen en mer betydelsefull roll i lagstiftningsprocessen. Eftersom kommissionen kan ändra sitt förslag under hela processen kan ju rådet endast ändra detta förslag genom att fatta beslut med enhällighet.
31. Den successiva utvecklingen från enhällighet till kvalificerad majoritet har allmänt betraktats som nödvändig för att effektiviteten i beslutsprocessen i en utvidgad europeisk union skulle kunna bibehållas. För att underlätta övergången från enhällighet till kvalificerad majoritet inom politiskt känsliga områden har man föreslagit övergångslösningar mellan enhällighet och kvalificerad majoritet (förstärkt kvalificerad majoritet eller extra kvalificerad majoritet).

b) Europaparlamentet

32. Enligt den allmänna regel som fastställs i fördraget skall parlamentet "besluta med absolut majoritet av de avgivna rösterna", om inte annat föreskrivs i fördraget (artikel 198 i EG-fördraget). Denna regel – liksom för rådet i artikel 205.1 i EG-fördraget – har företräde framför alla andra bestämmelser i sekundärrätten (t.ex. institutionernas arbetsordningar). Med andra ord, om det i fördraget inte anges någon viss typ av majoritet i en särskild bestämmelse, skall parlamentet besluta med absolut majoritet av de avgivna rösterna. I analogi gäller denna grundregel första (artikel 28.1 i Fördraget om Europeiska unionen) och tredje pelaren (artikel 41.1 i det senare fördraget).
33. I enlighet med artikel 192 i EG-fördraget skall Europaparlamentet delta i den process som leder fram till antagandet av gemenskapsrättsakter genom att utöva sina befogenheter enligt

medbeslutandeförfarandet (artikel 251 i EG-fördraget) och samarbetsförfarandet (artikel 252 i EG-fördraget), eller genom att ge sitt samtycke¹ eller genom att avge rådgivande yttranden.

34. För lagstiftningen föreskrivs i fördraget särskilda typer av majoriteter som undantag från den allmänna ordningen i följande fall:

- i) Rättsakt om val av ledamöter till Europaparlamentet enligt en enhetlig ordning (majoriteten av parlamentets ledamöter: artikel 190.4 i EG-fördraget),
- ii) I medbeslutandeförfarandet (artikel 251 i EG-fördraget) eller samarbetsförfarandet (artikel 252 i EG-fördraget) skall parlamentet besluta med en majoritet av sina ledamöter när det
  - avvisar rådets gemensamma ståndpunkt,
  - föreslår ändringar i rådets gemensamma ståndpunkt.

(Se också fotnot 4 på sidan 16, där de särskilda majoriteterna inom budgetförfarandet anges.)

III. BUDGETFÖRFARANDET²

a) Förfarande och klassificering av utgifter

35. Artikel 272 är den bestämmelse i EG-fördraget som formellt styr förfarandet för upprättande av unionens budget. Men numera avspeglar denna artikel (som är praktiskt taget oförändrad sedan den reviderades 1975) endast delvis verkligheten för ett förfarande som i grunden har utvecklats genom otaliga interinstitutionella avtal.

I dessa interinstitutionella avtal har Europaparlamentet gått med på att begränsa sina befogenheter och godta en del restriktioner (kapitel, tak, undre tak) i utbyte mot bättre samarbete i budgetförfarandet. De två första interinstitutionella avtalen (1988 och 1992) sammanföll med höjningar av taken för egna medel med syftet att kunna föra fram nya politikområden för gemenskapen. Det interinstitutionella avtalet från 1999, som var ett resultat av besluten i Europeiska rådet i Berlin, innebär en höjning av taket för de egna medlen.

---

¹ I ett enda fall (artikel 7 i unionsfördraget) skall Europaparlamentet fatta sitt beslut med två tredjedelar av de avgivna rösterna, vilka skall representera en majoritet av dess ledamöter.

² Frågorna om unionens budget har behandlats i ett bidrag från Carlos Carnero Gonzalez (dok. CONV 38/02).

36. Efter 1988 har parlamentet, rådet och kommissionen undertecknat tre interinstitutionella avtal om budgetdisciplin och förbättring av budgetförfarandet. Dessa tre avtal åtföljdes av fleråriga budgetplaner i vilka fastställdes utgiftstak per sektor som de tre institutionerna utfäste sig att följa vid det årliga budgetförfarandet.
37. Det senaste av dessa avtal är fortfarande i kraft ("Berlinavtalet"). I det fastställs en budgetplan för perioden 2000 till 2006 och det innehåller även en kodifiering av ett antal förfaranden och regler som tidigare återfanns i olika överenskommelser och förklaringar om interinstitutionellt samarbete, klassificering av utgifter, omnämnande av finansiella bestämmelser i rättsakterna, kravet på rättslig grund för att motivera utgifter och budgetbestämmelser för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP).
38. Budgetförfarandet inleds med att kommissionen lägger fram ett preliminärt budgetförslag. Sedan följer två behandlingar av rådet och parlamentet. Det som gör att förfarandet får så stor komplexitet är klassificeringen i obligatoriska (OU) och icke-obligatoriska utgifter (IOU).
39. Beroende på vilken del av budgeten det rör sig om varierar parlamentets beslutsbefogenheter radikalt. Det har visserligen sista ordet när det gäller icke-obligatoriska utgifter, inom vissa gränser, men när det rör sig om obligatoriska utgifter är dess befogenhet reducerad till ett motiverat yttrande. Ökningen av parlamentets budgetbefogenheter har faktiskt mer att göra med ökningen av de icke-obligatoriska utgifternas andel av budgeten än med ändringar av förfarandet (på 20 år har IOU gått från knappt 20 % till mer än 50 % av anslagen: utgifterna för jordbruket utgör huvuddelen av de OU som ligger utanför parlamentets kontroll).
40. Den betydelse som tillmäts utgiftsklassificeringen leder till att man frågar sig vad som utgör skillnaden mellan de båda typerna av anslag. Artikel 272 beskriver de obligatoriska utgifterna som "utgifter som är en nödvändig följd av detta fördrag eller av rättsakter som har antagits i enlighet med detta." Detta skulle innebära att vi står inför oundvikliga utgifter vars uppbörd utgör en rättighet för tredje man, oavsett om det rör sig om jordbrukare som åtnjuter prisgarantier eller tredje länder som knutits till union genom internationella avtal. De icke-obligatoriska avtalen skulle då vara anslag som kan dras in, för vilka budgetmyndigheten har stor befogenhet att besluta efter eget skön.

41. I verkligheten är detta inte alls så tydligt och klassificeringen av utgifter i den ena kategorin eller den andra har alltid utgjort en källa till konflikter mellan budgetmyndighetens två grenar. Dessutom förekommer det paradigmfall som visar svårigheten att avgöra skillnaden. Jordbrukspolitiken har utvecklats och de anslag som betalas ut finansierar verksamhet vars "obligatoriska" karaktär ibland är svår att förstå (t.ex. åtgärder för uttag av jordbruksmark eller direkt stöd). Däremot har tjänstemännens löner alltid betraktats som icke-obligatoriska utgifter trots att det föreligger en klar juridisk skyldighet att betala dem.
42. I det interinstitutionella avtalet av 1999 omdefinierades i termer som mycket liknar termerna i fördraget, de obligatoriska utgifterna som utgifter som budgetmyndigheten är skyldig att föra in i budgeten till följd av ett juridiskt åtagande som gjorts med stöd av fördragen, eller enligt rättsakter som antagits i enlighet med dessa. I avtalet bekräftas att de gamla budgetrubrikerna kvarstår oförändrade. När det gäller de nya posterna eller för de poster där den rättsliga grunden har ändrats, föreskrivs det att budgetförslaget skall innehålla de poster där ett förslag till klassificering. Om denna klassificering inte godtas skall parlamentet och rådet pröva klassificeringen av den aktuella budgetposten på grundval av bilaga IV i avtalet, som innehåller en klassificering av rubrikerna i budgetplanen.
43. Förutom sin befogenhet att ändra budgetförslaget kan parlamentet likaså avvisa budgetförslaget i dess helhet (vilket det har gjort tre gånger) och begära att få sig förelagt ett nytt förslag. Det är också Europaparlamentets ordförande som avslutar förfarandet

genom att förklara att budgeten blivit slutgiltigt antagen och att en överenskommelse nåtts med rådet¹.

b) Interinstitutionellt samarbete

44. Slående är att förfarandet faktiskt strävar efter att nå överenskommelse mellan budgetmyndighetens två grenar, vilket vid ett flertal tillfällen har tydligt har visats av domstolen.
45. Det interinstitutionella avtalet av den 6 maj 1999 kodifierade och systematiserade de mekanismer för interinstitutionell förlikning som utvecklats sedan 80-talet och som syftar till att underlätta överenskommelsen mellan budgetmyndighetens två grenar.
46. Här införs ett förlikningsförfarande som varje år, till och med innan kommissionen antar sitt preliminära budgetförslag, med hjälp av trilogien diskuterar tänkbara prioriteringar för kommande budgetår.
47. Systemets grundläggande mekanism är faktiskt trilogien där delegationer samlas från de tre institutionerna, ledda av ordföranden för rådet (budget), ordföranden för parlamentets budgetutskott och den kommissionsledamot som är ansvarig för budgeten. Tre möten hålls

---

¹ I fördraget föreskrivs att parlamentet inom ramen för budgetförfarandet

- har rätt att genom beslut av en majoritet av dess ledamöter ändra budgetförslaget (artikel 272.4 andra stycket),
- får genom beslut av en majoritet av sina ledamöter och med tre femtedelar av de avgivna rösterna ändra eller avslå de modifieringar av dess ändringar som gjorts av rådet och anta budgeten i enlighet därmed (artikel 272.6),
- får, om viktiga skäl föreligger och genom beslut av en majoritet av sina ledamöter och två tredjedelar av de avgivna rösterna, avslå budgetförslaget och begära att få ett nytt förslag framlagt (artikel 272.8),
- får, genom beslut av en majoritet av sina ledamöter och tre femtedelar av de avgivna rösterna, genom avtal med rådet fastställa en ny maximal procentuell ökning för icke-obligatoriska utgifter i förhållande till utgifter av samma slag under det innevarande året (artikel 272.9),
- får, om budgeten ännu inte har antagits i början av ett budgetår, genom beslut av en majoritet av sina ledamöter och med tre femtedelar av de avgivna rösterna fatta ett beslut som avviker från rådets beslut beträffande de icke-obligatoriska utgifter som överstiger en tolfedel av anslagen för det föregående budgetåret (artikel 273 tredje stycket).

under budgetförfarandet, nämligen

- när rådet upprättar sitt budgetförslag, följt av ett förlikningsmöte,
- före Europaparlamentets första behandling (under detta möte diskuterar institutionerna även läget för verkställigheten av årets budget),
- efter Europaparlamentets första behandling för att förbereda det andra förlikningsmötet, som hålls dagen före rådets andra behandling.

48. Som tidigare framhållits har parlamentet sista ordet när det gäller de icke-obligatoriska utgifterna, men det betyder inte att det får rätt att ta upp vilket belopp som helst i budgeten. Det begränsas av den "maximala procentuella ökningen" (artikel 272 i EG-fördraget). Det rör sig om en statistisk angivelse som räknats fram av kommissionen.

De angivna mekanismerna för interinstitutionell förlikning fungerar relativt väl. Rådet och Europaparlamentet har, trots allvarliga svårigheter beträffande vissa finansieringar under de senaste åren (Kosovo, Serbien, Afghanistan) kommit överens om budgeten genom konsensus när varje institutionen har fått sina prioriteringar finansierade.

49. Under 80-talet var fastställandet av den maximala procentsatsen en ständig källa till konflikter mellan parlamentet och rådet. Antagandet från och med 1988 av fleråriga budgetplaner ändrade radikalt hanteringen av denna fråga. 1988 års interinstitutionella avtal, som följdes av ytterligare två avtal, gjorde det möjligt att avsevärt öka gemenskapens utgifter inom vissa sektorer (i grunden strukturfonderna – IOU), medan budgetdisciplinen garanterades inom andra (jordbruksutgifterna).¹
50. Mekaniken i budgetplanen, som tvingar de tre institutionerna att iakttä de årliga taken per utgiftsrubrik, har gjort att problemen med den procentuella ökningen har hamnat i bakgrunden. Den har ofta överskridits sedan 1988 på grundval av ett uttryckligt avtal mellan parlamentet och rådet, i enlighet med artikel 272.9 femte stycket.

---

¹ Jordbruksriktlinjen bromsade effektivt ökningen av jordbruksutgifterna som hotade att svälla okontrollerat på 80-talet. Noteras bör att det rör sig om OU och således av utgifter som inte berörs av den maximala procentuella ökningen.

d) Lagstiftningsförfarande och budgetförfarande

51. Genom 1999 års interinstitutionella avtal (som tar upp tidigare bestämmelser) införs begränsningar för att använda budgetförfarandet för lagstiftningsändamål. Här fastställs att för användning av de anslag som förts upp i budgeten för samtliga gemenskapsåtgärder krävs att en grundrättsakt först antas. En "grundrättsakt" är en rättsakt i sekundärlagstiftningen som utgör en rättslig grund för gemenskapsåtgärden och för verkställandet av de därtill hörande utgifterna som förts upp i budgeten. Enligt avtalet skall denna ha formen av en förordning, ett direktiv eller ett beslut. Rekommendationer och yttranden, samt resolutioner och förklaringar utgör inte grundrättsakter.
52. Det finns emellertid några undantag från regeln: anslag till pilotprojekt av experimentell karaktär, anslag till förberedande åtgärder inför framtida gemenskapsåtgärder, anslag till punktåtgärder, även permanenta åtgärder, som kommissionen genomför i enlighet med uppgifter som följer av dess befogenheter på det institutionella planet (se den utförliga förteckningen i bilagan till avtalet) och anslag till varje institutions drift.
53. Den andra aspekten av sambanden mellan budgetförfarandet och lagstiftningsförfarandet rör sådan påverkan på upprättandet av budgeten som framkallats av fastställandet av vissa finansiella belopp i rättsakterna.
54. Frågan hade fått ett första svar i Maastrichtfördraget med tillägget av artikel 270: "För att budgetdisciplinen skall upprätthållas får kommissionen inte lägga fram något förslag till gemenskapsrättsakt eller ändra sina förslag eller besluta om någon genomförandeåtgärd som kan medföra betydande verkningar för budgeten, utan att avge en försäkran om att förslaget eller åtgärden kan finansieras inom ramen för gemenskapens egna medel i enlighet med de bestämmelser som fastställts av rådet enligt artikel 269."
55. I 1999 års avtal (i vilket de tidigare bestämmelserna ingår) behandlas påverkan mellan de två förfarandena som reaktion på tendensen att fastställa finansieringsramar i rättsakterna, där man skiljer mellan rättsakter som antagits genom medbeslutande och övriga rättsakter.
56. Rättsakter om fleråriga program som antas enligt medbeslutandeförfarandet skall innehålla en bestämmelse i vilken lagstiftaren fastställer finansieringsramen för programmet för hela den tid som programmet pågår. Detta "belopp som bedöms vara nödvändigt" utgör den särskilda

referensen för budgetmyndigheten under det årliga budgetförfarandet. Institutionerna förpliktar sig att inte avvika från detta belopp annat än om det uppstår nya omständigheter som måste vara uttryckligen motiverade.

57. Denna bestämmelse skall inte tillämpas på rättsakter som inte antas enligt medbeslutandeförfarandet.

IV. TANKEGÅNGAR

58. Beskrivningen av lagstiftningsförfarandena och budgetförfarandet visar hur komplicerade dessa förfaranden är. Under debatterna vid plenarmötena har starka önskemål om förenkling av och bättre begriplighet i beslutsprocesserna uttryckts. Bland annat följande tankegångar skulle kunna vidareutvecklas:

a) Lagstiftningsförfarandena

- i) Man skulle kunna undersöka hur man kan minska antalet lagstiftningsförfaranden i fördraget.
Till exempel skulle man kunna undersöka möjligheten att utvidga medbeslutandeförfarandet till de rättsakter som antas med kvalificerad majoritet (inbegripet att det ersätter samarbetsförfarandet).
- ii) Man skulle kunna undersöka möjligheten att förenkla vissa förfaranden. Till exempel skulle man, när det gäller medbeslutandeförfarandet, kunna studera vilka förbättringar och förenklingar man skulle kunna göra bl.a. av förlikningskommitténs funktion.
- iii) Man skulle kunna undersöka om det går att förenkla utformningen av vissa bestämmelser i fördraget i vilka lagstiftningsförfarandena beskrivs.

b) Budgetförfarandet

- i) Man skulle kunna pröva frågan om huruvida fördraget inte bör ändras så att det återspeglar verkligheten, och då bl.a. ta upp mekanismerna för interinstitutionell förlikning som kodifierats i 1999 års avtal.

- ii) Man skulle kunna ställa sig frågan om huruvida man inte bör avskaffa skillnaden mellan obligatoriska utgifter och icke-obligatoriska utgifter. Om det skulle vara möjligt att avskaffa denna skillnad måste man dock fråga sig vilket förfarande som bör tillämpas för samtliga utgifter.
- iii) Man skulle kunna undersöka om det blir enklare om budgetförfarandet ersätts med medbeslutandeförfarandet.
Skulle t.ex. USA:s budgetförfarande kunna tjäna som förebild och innebära att de politiska beslut som leder fram till antagandet av unionens budget blir enklare och öppnare?

59. Det finns ett uppenbart samband mellan en förenkling av lagstiftningsprocessen å ena sidan och en förenkling av de rättsliga instrument som blir resultatet av denna process å andra sidan. Följaktligen bör de frågor som ställs i sista delen av dokument CONV 162/02 "De rättsliga instrumenten: nuvarande system", granskas samtidigt och av samma arbetsgrupp som de frågor som ställs ovan. Frågorna kommer att vidareutvecklas, kompletteras eller ersättas i en ny version av detta dokument som kommer att återspegla de punkter som tas upp under debatten vid konventets plenarmöte den 12–13 september.

=====

Klassificering av förfarandena med hänsyn till systemet för omröstning i rådet, parlamentets deltagande och samrådet med institutioner och organ i EG-fördraget¹

- Kvalificerad majoritet med medbeslutande (t.ex. artikel 12)
- Kvalificerad majoritet med medbeslutande och samråd med revisionsrätten (t.ex. artikel 280.4)
- Kvalificerad majoritet med medbeslutande och hörande av ESK (t.ex. artikel 172 andra stycket)
- Kvalificerad majoritet med medbeslutande och hörande av ESK och Regionkommittén (t.ex. artikel 175.1)
- Kvalificerad majoritet med samarbete (t.ex. artikel 99.5)
- Kvalificerad majoritet med samarbete och hörande av Europeiska centralbanken (t.ex. artikel 106)
- Kvalificerad majoritet med samtycke från parlamentet (t.ex. artikel 107.5)
- Kvalificerad majoritet med enkelt yttrande från parlamentet (t.ex. artikel 37.2)
- Kvalificerad majoritet med enkelt yttrande från parlamentet och hörande av CES (t.ex. artikel 172 första stycket)
- Kvalificerad majoritet med enkelt yttrande från parlamentet och hörande av ESK, Regionkommittén och Sysselsättningskommittén (t.ex. artikel 128.1)
- Kvalificerad majoritet utan deltagande av parlamentet (t.ex. artikel 26)
- Kvalificerad majoritet utan deltagande av parlamentet men med hörande av ECB (t.ex. artikel 59)
- Kvalificerad majoritet utan deltagande av parlamentet men med hörande av ECB och ESK (t.ex. artikel 114.3)
- Kvalificerad majoritet utan deltagande av parlamentet och hörande av ESK (t.ex. artikel 75)
- Enhällighet med medbeslutande (t.ex. artikel 42)
- Enhällighet med medbeslutande och hörande av Regionkommittén (t.ex. artikel 151.5 första strecksatsen)
- Enhällighet med samtycke från parlamentet (t.ex. artikel 300.3)

---

¹ Vissa särskilda förfaranden (t.ex. antagande av budgeten, beslut om ansvarsfrihet, vissa utnämningar) har inte tagits med i denna förteckning.

- Enhällighet med samtycke från parlamentet (med kvalificerad majoritet) om parlamentets förslag (t.ex. artikel 190.4)
  - Enhällighet med samtycke från parlamentet och hörande av ECB (t.ex. artikel 105.5)
  - Enhällighet med samtycke från parlamentet och hörande av ESC och Regionkommittén (t.ex. artikel 161)
  - Enhällighet med enkelt yttrande från parlamentet (t.ex. artikel 19.1)
  - Enhällighet med enkelt yttrande från parlamentet och hörande av revisionsrätten (t.ex. artikel 279)
  - Enhällighet med enkelt yttrande från parlamentet och hörande av ECB (t.ex. artikel 111.1)
  - Enhällighet med enkelt yttrande från parlamentet och hörande av ESK (t.ex. artikel 157.3)
  - Enhällighet med enkelt yttrande från parlamentet och hörande av ESK och Regionkommittén (t.ex. artikel 175.2)
  - Enhällighet utan deltagande av parlamentet (t.ex. artikel 88.2)
  - Enhällighet utan deltagande av parlamentet men med hörande av ECB (t.ex. artikel 123.5)
  - Enhällighet utan deltagande av parlamentet men med hörande av ESK (t.ex. artikel 144)
-

BESLUTSFÖRFARANDEN I EG-FÖRDRAGET ENLIGT RÄTTSLIG GRUND¹**Röstning med kvalificerad majoritet i rådet med medbeslutande**

- Regler om förbud mot all diskriminering på grund av nationalitet. Artikel 12.
- Fri rörlighet för arbetstagare. Artikel 40.
- Etableringsfrihet. Artikel 44.
- Samordning av bestämmelser i lagar och andra författningar som föreskriver särskild behandling av medborgare från övriga medlemsstater vid utövandet av etableringsfriheten. Artikel 46.2.
- Etableringsfrihet för egenföretagare. Artikel 47, slutet av punkt 2.
- Tjänster. Artikel 55.
- Gemensamma regler för internationella transporter till eller från en medlemsstats territorium eller genom en eller flera medlemsstaters territorier, de villkor under vilka utomlands hemmahörande transportföretag får utföra transporter i en medlemsstat, åtgärder för att förbättra transportsäkerheten. Artikel 71.1.
- Utvidgning av procedurreglerna i artikel 71.1 till att även omfatta sjöfart och luftfart. Artikel 80.2.
- Tillnärmningsåtgärder för den inre marknaden. Artikel 95.1.
- Sysselsättningsfrämjande åtgärder. Artikel 129 (ny).
- Tullsamarbete. Artikel 135 (ny).
- Arbetsmiljö och arbetsvillkor; hälsa, säkerhet, information till och samråd med arbetstagarna; integrering av personer som står utanför arbetsmarknaden; jämställdhet och lika behandling; åtgärder som är avsedda att främja samarbetet för att bekämpa social utslagning. Artikel 137.1–2.
- Socialpolitik (lika möjligheter, lika behandling och lika lön. Artikel 141.
- Genomförandebestämmelser för Europeiska socialfonden. Artikel 148.
- Utbildning. Artikel 149.4 (utom rekommendationerna).
- Yrkesutbildning (åtgärder som bidrar till att uppnå målen i artikel 150). Artikel 150.4.
- Folkhälsa. (Minimivillkor för kvalitet och säkerhet i fråga om organ, åtgärder inom veterinär- och växtskyddsområdet som direkt syftar till att skydda folkhälsan). Artikel 152.4 a–b.
- Stimulansåtgärder som är utformade för att skydda och förbättra människors hälsa. Artikel 152.4 c.
- Konsumentskydd. Artikel 153.4.
- Transeuropeiska nät, riktlinjer. Artikel 156 första stycket.
- Övriga åtgärder som rör transeuropeiska nät. Artikel 156.
- Genomförandebestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden. Artikel 162.
- Ramprogram för forskning. Artikel 166.
- Antagande av de bestämmelser som avses i artiklarna 167, 168 och 169 – forskning. Artikel 172.
- Miljö (gemenskapsåtgärder för att uppnå de mål som anges i artikel 174). Artikel 175.1.

¹ Ändringar genom Nicefördraget anges med kursiv fetstil.

- Handlingsprogram inom andra miljöområden. Artikel 175.3.
- Utvecklingssamarbete. Artikel 179.
- ***Ställning och finansiella bestämmelser för politiska partier på europeisk nivå. Artikel 191.***
- Allmänna principer om insyn. Artikel 255.2 (ny).
- Kamp mot bedrägerier som riktar sig mot gemenskapens ekonomiska intressen. Artikel 280.4.
- Statistik. Artikel 285.1.
- Inrättande av ett oberoende övervakningsprogram för dataskydd. Artikel 286.2.

Röstning med kvalificerad majoritet i rådet med enkelt samråd

- Bemyndigande att inleda ett närmare samarbete. Artikel 11.2.
- Gemensamma jordbrukspolitiken. Artikel 37.3.
- Liberalisering av tjänster. Artikel 52.1.
- Fastställande av förteckningen över tredje länder som är skyldiga att utfärda en visering eller är undantagna från detta krav, samt fastställande av en enhetlig utformning av viseringar. Artikel 67.3.
- Antagande av regler om konkurrens. Artikel 83.
- Antagande av förordningar om statligt stöd. Artikel 89.
- Tillämpningsföreskrifter för protokollet om alltför stora underskott. Artikel 104.14 sista stycket.
- Ändringar av vissa bestämmelser i protokollet om stadgan för ECBS och ECB. Artikel 107.6.
- Gränser och villkor för när ECB får förelägga böter. Artikel 110.3.
- Beslut om övergång till den tredje etappen av EMU. Artikel 121.3 och 121.4 plus EMI:s rapport efter rådets utvärdering.
- Beslut om inträde för en stat som står utanför den gemensamma valutan. Artikel 122.2.
- Fastläggande av riktlinjer som medlemsstaterna skall beakta i sin sysselsättningspolitik på grundval av Europeiska rådets slutsatser. Artikel 128.2.
- Särskilda forskningsprogram. Artikel 166.4.
- Forskning, bildande av gemensamma företag. Artikel 172.1.
- ***Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje land. Artikel 181a.***
- Fastställande av tjänsteföreskrifter för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och anställningsvillkor för övriga anställda i gemenskaperna. Artikel 283.
- Antagande av åtgärder för de yttersta randområdena. Artikel 299.2.
- Undertecknande, provisorisk tillämpning och tillfälligt upphörande av tillämpningen av internationella avtal. Artikel 300.2 första stycket.
- Antagande av bestämmelser om stadgan för ECBS. Artikel 42 i protokollet om stadgan för ECBS och ECB.

Röstning med kvalificerad majoritet i rådet med samarbete

- Multilateral övervakning. Artikel 99.5.
- Tillämpning av förbudet mot positiv särbehandling. Artikel 102.2.
- Tillämpning av förbudet mot att åta sig förpliktelser och att ge rätt att övertrassera konton. Artikel 103.2.
- Åtgärder för att harmonisera valörena och de tekniska specifikationerna för mynt. Artikel 106.2.

Röstning med kvalificerad majoritet i rådet med samtycke

- Ändring av protokollet om stadgan för ECBS och ECB på rekommendation av ECB. Artikel 107.5.

Röstning med kvalificerad majoritet i rådet utan deltagande av parlamentet

- Fastställande av tullsatserna i den gemensamma tulltaxan. Artikel 26.
- Uteslutande i en medlemsstat av viss verksamhet som omfattas av bestämmelserna om etableringsrätt. Artikel 45 andra stycket.
- Tillämpning av bestämmelserna om tillhandahållande av tjänster även på medborgare i tredje land som har etablerat sig inom gemenskapen. Artikel 49 andra stycket.
- Beslut om andra åtgärder beträffande kapitalrörelser till eller från tredje land. Artikel 57.2 första delen.
- Vidtagande av absolut nödvändiga skyddsåtgärder om kapitalrörelser till eller från tredje land under exceptionella förhållanden orsakar allvarliga svårigheter för EMU. Artikel 59.
- Vidtagande av nödvändiga brådskande åtgärder beträffande kapitalrörelser och betalningar. Artikel 60.1.
- Beslut om en medlemsstats ändring eller upphävande av ensidiga åtgärder mot ett tredje land beträffande kapitalrörelser och betalningar. Artikel 60.2 andra stycket.
- Vidtagande av provisoriska åtgärder beträffande lag och ordning och inre säkerhet till förmån för vissa stater. Artikel 64.2.
- Avskaffande av diskriminering på transportområdet. Artikel 75.3.
- Lämpliga bestämmelser om sjöfart och luftfart. Artikel 80.2.
- Godkännande av åtgärder beträffande andra skatter eller avgifter än omsättningsskatter, punktskatter och andra indirekta skatter eller avgifter. Artikel 92.
- Antagande av direktiv om eliminering av snedvridning inom den gemensamma marknaden. Artikel 96 andra stycket.
- Rådets rekommendation beträffande de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Artikel 99.2.
- Stora ekonomiska svårigheter i en medlemsstat orsakade av naturkatastrofer. Artikel 100.2 (i slutet).
- Avgörande av om ett alltför stort underskott föreligger. Artikel 104.6.
- Beslut om ändring eller upphävande av centralkursen för ecun. Artikel 111.1 (i slutet).
- Växelkurspolitiken. Artikel 111.2.
- Ordning för förhandlingar och för hur internationella avtal om monetära frågor eller växelkursfrågor skall ingås. Artikel 111.3.
- Beslut om gemenskapens ståndpunkt på internationell nivå när det gäller EMU. Artikel 111.4 första meningen.
- Ekonomiska och finansiella kommitténs sammansättning. Artikel 114.3.
- Beviljande och återkallande av ömsesidigt bistånd till en medlemsstat om en medlemsstat har svårigheter eller hotas av svårigheter beträffande sin betalningsbalans. Artikel 119.2 och 119.3.
- Ändring, uppskjutande eller upphävande av skyddsåtgärder. Artikel 120.3.
- Beslut i frågan om en medlemsstat skall ges undantag med följden att den undantas från de rättigheter och skyldigheter som avses i ECBS. Artikel 122.1.
- Rekommendationer om sysselsättningen. Artikel 128.4.

- Vidtagande av åtgärder för att harmonisera reglerna för stöd inom handelspolitiken. Artikel 132.1.
- Handelspolitik. Artikel 133.4.
- Tillämpning av andra avtal mellan arbetsmarknadens parter. Artikel 139.2.
- Rekommendationer om utbildning. Artikel 149.4 andra strecksatsen.
- Rekommendationer om folkhälsa. Artikel 152.4 (i slutet).
- Fastställande av löner, arvoden och pensioner för kommissionens och domstolens ledamöter. Artikel 210.
- Fastställande av anställningsvillkor löner, arvoden och pensioner för revisionsrättens ledamöter. Artikel 247.8.
- Fastställande av arvoden för medlemmarna i Ekonomiska och sociala kommittén. Artikel 258 sista stycket.
- Fastställande av budgetförslaget. Artikel 272.3.
- Tillstånd till utgifter som överstiger den preliminära tolftedelen. Artikel 273 andra stycket.
- Ingående av avtal mellan gemenskapen och en eller flera stater eller internationella organisationer. Artikel 300.1.
- Beslut om vilken typ av åtgärder som skall vidtas mot en medlemsstat som har åsidosatt principerna i artikel 6.1 i Fördraget om Europeiska unionen. Artikel 309.2.
- Beslut om ändring eller återkallande av åtgärder som har vidtagits mot en medlemsstat som har åsidosatt principerna i artikel 6.1 i Fördraget om Europeiska unionen. Artikel 309.3.
- Närmare föreskrifter för Schengensekretariatets införlivande med rådets generalsekretariat. Artikel 7 i protokollet om införlivande av Schengenregelverket.
- Ändring eller upphävande på begäran av en medlemsstat av de beslut som kommissionen antagit om import till Europeiska gemenskapen av oljeprodukter som raffinerats i Nederländska Antillerna. Artikel 3.3 i protokollet om oljeprodukter som raffinerats i Nederländska Antillerna.

Röstning med enhällighet i rådet med medbeslutande

- Bestämmelser i syfte att underlätta utövandet av medborgarnas rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. Artikel 18.2 (KMO).
- Inre marknaden (åtgärder för social trygghet för migrerande arbetstagare i gemenskapen). Artikel 42.
- Samordning av medlemsstaternas bestämmelser i lagar och andra författningar om upptagande och utövande av förvärvsverksamhet som egenföretagare. Samordning av gällande principer inom yrkeslagstiftningen såvitt avser utbildning och tillträdesvillkor för fysiska personer. Artikel 47.
- Kultur. Artikel 151 (rekommendationerna undantagna).

Röstning med enhällighet i rådet med samtycke

- ECB:s särskilda uppgifter. Artikel 105.6.
- Ändring av stadgan för ECBS och ECB. Artikel 107.5.
- Strukturfonder och Sammanhållningsfonden. Artikel 161 (KMO från och med 2007 eller antagande av budgetplanen).
- Enhetlig valordning. Artikel 190.4.
- Associeringsavtal (enligt artikel 310) och andra avtal som skapar en särskild institutionell ram, har betydande budgetmässiga följder och medför en ändring av en rättsakt som antagits med medbeslutande. Artikel 300.3 andra stycket.
- **Särskilt förfarande:** Nominering och utnämning av kommissionens ordförande och

Röstning med enhällighet i rådet med enkelt samråd

- Vidtagande av lämpliga åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Artikel 13 (Medbeslutande + KMO för punkt 2).
- Medborgarskap: rösträtt och valbarhet. Artikel 19.1.
- Utökade medborgarskapsrelaterade rättigheter, medlemsstaternas ratificering. Artikel 22.
- Åtgärder för införande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa (under en övergångsperiod på 5 år). Artikel 67.1 (medbeslutande + KMO för artikel 65 utom familjerätten) (därefter övergång till KMO + medbeslutande för artikel 63, artikel 62.3 och artikel 62.2 a) (KMO + samråd med parlamentet för artikel 66).
- Bestämmelser som avser principerna för regleringen av transportväsendet och vilkas tillämpning skulle kunna få allvarliga återverkningar på levnadsstandarden och sysselsättningen. Artikel 71.2.
- Harmonisering av indirekt beskattning. Artikel 93.
- Harmonisering av lagstiftning. Artikel 94.
- Växelkurs för eucn i förhållande till valutor i tredje land. Artikel 111.1 första meningen.
- Beslut om hur EMU skall företrädas utåt. Artikel 111.4 (i slutet) (KMO).
- Handelspolitik: utvidgning till att avse avtal om tjänster och immateriella rättigheter. Artikel 133.5 (KMO).
- Åtgärder om social trygghet, skydd för arbetstagare då deras anställningsavtal slutar gälla, företrädande och kollektivt tillvaratagande av arbetstagarnas och arbetsgivarnas intressen, anställningsvillkor för medborgare i tredje land vilka innehar uppehållstillstånd, ekonomiska bidrag till åtgärder för att främja sysselsättning och skapa arbetstillfällen. Artikel 137.3 (Några delar av artikeln kommer att bli föremål för övergång till KMO + medbeslutande efter enhälligt beslut av rådet).
- Industri. Artikel 157.3.
- Åtgärder om ekonomisk och social sammanhållning. Artikel 159 (KMO + medbeslutande).
- Bestämmelser av skattekaraktär, åtgärder som avser fysisk planering och markanvändning, åtgärder som påverkar energiförsörjningen och biodiversifieringen av energi. Artikel 175.2.
- Fastställande av de grupper av ärenden som skall prövas och avgöras av förstainstansrätten, förstainstansrättens sammansättning och nödvändiga ändringar i och tillägg till domstolens stadga. Artikel 225.2.
- Ändring av domstolens stadga. Artikel 245 andra stycket.
- Utnämning av ledamöter av revisionsrätten. Artikel 247.3 (KMO).
- Beslut om egna medel. Artikel 269.
- Antagande av budgetförordningar. Artikel 279 (KMO).
- Undertecknande, provisorisk tillämpning, upphörande av tillämpningen av avtal som ingås av rådet på de områden där det krävs enhällighet för att interna regler skall kunna antas samt om det är fråga om associeringsavtal. Artikel 300.2 första stycket (i slutet).
- Vidtagande av nödvändiga åtgärder för att förverkliga gemenskapens mål. Artikel 308.
- Gemensam ursprungsdefinition för oljeprodukter som kommer från tredje land eller associerade länder. Artikel 6 i protokollet om oljeprodukter som raffinerats i Nederländska Antillerna.
- Antagande av lämpliga bestämmelser om den närmare utformningen av de konvergenskriterier som anges i artikel 121 i EG-fördraget. Artikel 6 i protokollet om konvergenskriterier.

Röstning med enhällighet i rådet utan deltagande av parlamentet

- Beslut om åtgärder beträffande kapitalrörelser till eller från tredje land och som utgör ett steg tillbaka i den liberaliseringsprocess som föreskrivs i gemenskapsrätten. Artikel 57.2 (i slutet).
- Beslut om huruvida statligt stöd är förenligt med den gemensamma marknaden ur konkurrenssynpunkt. Artikel 88.2.
- Åtgärder anpassade till det ekonomiska läget. Artikel 100.1 (KMO).
- Beviljande av ekonomiskt bistånd från gemenskapen till en stat som har allvarliga ekonomiska svårigheter. Artikel 100.2 (KMO).
- Antagande av oåterkalleliga omräkningskurser mellan de nationella valutorna och mellan ecun och dessa valutor samt vidtagande av de övriga åtgärder som behövs för att snabbt införa ecun som gemensam valuta. Artikel 123.4 (KMO).
- Upphävande av ett undantag som beviljats en stat som står utanför den gemensamma valutan och vidtagande av de övriga åtgärder som behövs för detta. Artikel 123.5.
- Tillämpning av avtal som ingås mellan arbetsmarknadens parter på områden som omfattas av artikel 137.3. Artikel 139.2.
- Tilldelning av uppgifter till kommissionen i samband med att gemensamma åtgärder genomförs, särskilt vad beträffar social trygghet för migrerande arbetstagare. Artikel 144.
- Rekommendationer om kultur. Artikel 151.5 andra strecksatsen.
- Antagande av bestämmelser om de närmare riktlinjerna för och förfarandet vid associering av utomeuropeiska länder och territorier med gemenskapen. Artikel 187.
- Utnämning av rådets generalsekreterare (den höge representanten för GUSP) och ställföreträdande generalsekreterare. Artikel 207.2 (KMO).
- Ändring av antalet ledamöter av kommissionen. Artikel 213.1 andra stycket.
- Beslut om att inte ersätta en kommissionsledamot som begärt entledigande eller avsatts. Artikel 215 andra stycket (KMO).
- Utökning av antalet domare i domstolen. Artikel 221 fjärde stycket.
- Utökning av antalet generaladvokater. Artikel 222 tredje stycket.
- **Godkännande av domstolens rättegångsregler. Artikel 223 (KMO)**.
- Godkännande av förstainstansrättens rättegångsregler. Artikel 225.4 (KMO artikel 224).
- Godkännande av domstolens rättegångsregler. Artikel 245 tredje stycket.
- Utnämning av ledamöter i Ekonomiska och sociala kommittén och fastställande av deras arvoden. Artikel 258 andra stycket (KMO).
- Utnämning av ledamöter och suppleanter i Regionkommittén. Artikel 263 tredje stycket (KMO).
- Fastställande av reglerna i fråga om språk för gemenskapens institutioner. Artikel 290.
- Ändringar i listan över varor som avses i bestämmelserna om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel. Artikel 296.2.
- Nödvändiga åtgärder för att genomföra Schengenregelverket. Artikel 2.1 andra stycket i protokollet om införlivande av Schengenregelverket.
- Avgörande av den rättsliga grunden för var och en av de bestämmelser eller de beslut som utgör Schengenregelverket. Artikel 2.1 andra stycket (i slutet) i protokollet om införlivande av Schengenregelverket.
- Ingående av ett särskilt avtal med Island och Norge för att fastställa rättigheter och skyldigheter mellan å ena sidan Irland och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland och å andra sidan Island och Norge på sådana områden som omfattas av Schengenregelverket och som är tillämpliga på dessa stater. Artikel 6 andra stycket i protokollet om införlivande av Schengenregelverket.